ڕەوشی (ڕۆژنامە, گۆڤار) لە باشوری کوردستان … ئاری زێندینی

لەم سەردەمەی ئێستادا ڕاگەیاندن (میدیا) بوارێکی فراوان وپان وبەرینی لە ژیانی خەڵك داگیرکردووە,چەندەها بوارولق وپێپی (تۆڕەکۆمەڵایەتیەکان و ماس میدیا) بۆ زیادکراوە ڕاستەوخۆ بەدەست خەڵکەوەیە وەکو سەردەمانی پێشوو نەماوە, بە هۆی ئەو پێشکەوتنانەی لە بواری زانست و تەکنۆلۆجیا هاتوونەتە ئاراوە کەلە خزمەت (میدیا) و پێشکەوتنی میدیا کاریگەری سەرەکی بینیوە کە (میدیا) زیاتر پڕۆفیشناڵ بێت و زیاتر لە خەڵك نزیك ببنەوە پەیامەکان و ڕووداوەکان و هەواڵەکان زووتر بگات. ڕۆژنامە و گۆڤار کۆڵەگەی سەرەکی و چەکی بەهێزی ڕاگەیاندنن (میدیا), ڕۆژنامەوگۆڤار لە هەموو وڵاتیك بوونی هەیە و لە کۆمەڵگەی دواکەوتووپێشکەوتوو ڕەواجی هەیە بەڵام تاچەند ئەکادیمی و پڕۆفیشناڵن جیاوازیان هەیە, ڕۆژنامەوگۆڤار لە کۆن و ئێستادا ڕۆڵی سەرەکی بینیوە لە ڕۆشنبیری وخوێندەواری خەڵك ئەو ڕووداوهەواڵ وکارەسات وشتی نادیاروشاراوە ڕاستی و چەوتی کۆشەوگرفتەکان لە ژیانی خەڵك ڕوودەدەن بیخەنە بەر چاوی کۆمەڵگە,ڕۆژنامەوگۆڤار ئامادەیەکی باشی دەبێت لە گۆڕەپانی ڕووداوەکان ئەمەش بە هۆی پەیامنێرەکانییەوە کە بەرهەمهێنی هەواڵ وبەدواداچوونی مەیدانین,ڕۆژنامەوگۆڤار هەردەم دەبێت بیر لە گۆڕان ونوێبوونەوە بکەنەوە,پێشکەوتنی (میدیا)پەیوەستە بە پێشکەوتوویی کۆمەڵگە واتە گەر کۆمەڵگەکە پێشکەوتوو مەدەنی نەبێت میدیا گەشە ناکات ,لە زۆربەی وڵاتان وسەرتاسەری دونیا میدیاوان لە ڕۆژنامەوگۆڤار تووشی گرتن ولێدان وهەڕەشەوئیهانەکردن تەنانەت کوشتنیش بە هۆی نەبوونی ڕۆشنبیری وئازادی لای تاك و کۆمەڵگە و دەسەڵاتیش لە سەر بڵاوکردنەوەی وێنەیەك ورووژاندنی بابەتێك ڕاگەیاندنی ڕووداوهەواڵێك ئاشکراکردنی گەندەڵی وڕاستیەکان, ڕۆژنامە نووس توانایی هەیە هەندێك لە مەسەلەکان لای خوێنەر قێزەون بکات هەندێکی خۆشەویست بکات !

(ڕۆژنامە , گۆڤار) دوو بواری جیاوازن لە ڕوویی روخساروناوەڕۆکەوە لە ڕوویی تەکنیکی و هونەری کاری ڕۆژانە, ڕۆژنامە گۆڤار نیە و گۆڤاریش ڕۆژنامە نییە, ئامانجی هەموو ڕۆژنامەوگۆڤارێك زوو بگات بەدەستی خوێنەروزۆرترین خوێنەرولە هەموو شوێنێك بڵاوبێتەوە,

جیاوازیەکان بە گشتی لە سەرتاسەری جیهان بەم شێوەیە:

1-رۆژنامە,زیاتر گواستنەوەی هەواڵ رووداوواقیعەکە بۆ درێژەدان بە بابەتەکە بەڵام گۆڤار هەواڵ و رووداوواقیعەکە شیدەکاتەوەوخوێنەر دەگاتە ئەنجام.

2-رۆژنامە, رۆژانە دەردەچێت بەڵام گۆڤار هەفتانە و مانگانەووەرزی و ساڵانەی هەیە.

3-رۆژنامە, بابەتەکان رۆژانەیە بە پوختی و کورتی بڵاوی دەکاتەوە بەڵام گۆڤار بابەتەکان کۆکراوەی هەفتانە و مانگانەیە بە دوایی چارەسەرەو بەتێروتەسەلی مەوزووعەکان پەخشدەکات.

4-رۆژنامە, لە روویی رووخسارەوە لە گۆڤار جیاوازەو لاپەڕەکانی سنووردارە بەڵام گۆڤار شێوەی جیاوازە لاپەڕەکانی سنووردار نییە.

5-لە رۆژنامە, ناتوانرێت بابەتی زانستی و ئەکادیمی بڵاوبکرێتەوە بەڵام گۆڤار بابەتی زانستی و ئەکادیمی چۆ بڵاودەکرێتەوە.

6-رۆژنامە, تایبەت بە بوارێك وەك (وەرزش , هونەر , ئەدەب , سیاسەت ,ژنان ,کۆمەڵایەتی) لە گۆڤاریش هەمان شت بەڵام بوارەکان چڕوپڕ تێروتەسەلن.

7-رۆژنامە, لە رۆژی بڵاوکردنەوەی تا چەند رۆژێك سوودی لێدەبینرێت زیاتر بەڵام گۆڤار پاش چەند مانگێکیش سوودی هەر دەمێنێت.

8-رۆژنامە,زیاتر لۆکاڵیە سنورێکی دیاریکراو دەبینرێت بەڵام گۆڤار دەتوانرێت لە شارێکیترو وڵاتێکیتر ببینرێت بخرێتە بەر چاوی خوێنەر.

9- رۆژنامە, کەمتر وەك گۆڤار بۆ ئەرشیف سوودی لێدەبینرێت چونکە گۆڤار بابەتەکانی تێروتەسەل و درێژترن وەك بەڵگە نامە دەمێننەوە.

10- رۆژنامە, ناوی نووسەرەکان زۆرتر دووبارە دەبنەوە بەڵام گۆڤارەکان نووسەری تازە پەیدادەبن.

11-رۆژنامە بەرگەی هەڵگرتن ومانەوەوئەرشیفکردنی کەمە بەڵام گۆڤار بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ دەمێنێتەوەوهەڵدەگیرێت و ئەرشیف دەکرێت.

(رۆژنامە , گۆڤار) لە باشووری کوردستان:

بە پێی بەدواداچوون وزانیاری و بۆچوون وبەڵگەو ووردبینی پوخت کە پێویستی بە ڕەخنەوتوێژینەوەیە, ڕەوشی (رۆژنامە , گۆڤار) لە باشووری کوردستان, بەم شێوەیە:

رۆژنامە:

1-رۆژنامە, لە کوردستان (95%) حیزبیە بەتایبەت حیزبی دەسەڵات.

2-رۆژنامە, لەلایەن حیزب و کەس و رێکخراوگرووپ دەردەچێت.
3-رۆژنامەی سێبەری حیزب و زەرد بوونی زۆرە .
4-تەنیا رۆژنامەی حیزبەکان دەتوانن رۆژانە دەربچن.
5-رۆژنامەی رۆژانە حیزبی رۆژانی پشووجەژنەکان دەرناچن.
6-رۆژنامە هەیە بەبێ هۆکارو بێ روونەکردنەوەی دەرناچێت.
7-بابەتەکانی رۆژنامە زۆرتر سیاسین.
8-رۆژنامە هەیە بۆ کاتیکی دیاریکراوەمەبەستێك و باروودۆخێك دەرچووەودواتر نەماوە.
9-رۆژنامەکان بە روون وئاشکرا ستایش و پیاهەڵدانی حیزب و سەرۆکی حیزب پەیڕەودەکەن.
10- تەنیا دوو رۆژنامە رۆژانە دەردەچن (رۆژنامەی کوردستانی نوێ ,رۆژنامەی خەبات) کە ئۆڕگانی سەرەکی حیزبی (یەکێتی نیشتمانی کوردستان , پارتی دیموکراتی کوردستان) پاڵپشتی دارایی زۆریان هەیە.
11-رۆژنامە بە زمانانی بێگانە(عەرەبی و ئینگلیزی) زمانانیتر بوونی کەمە گرنگی پێنادرێت.
12-بابەت وهەواڵ لە رۆژنامەکان دوورن لە واقیع و ڕاستی سەرچاوەی زانیاریان بزرووونادیارە لێپێچینەوە نییە لە ناڕاستی هەواڵ و رووداوەکان.
13-سەرچاوەی دارایی رۆژنامە دیارنییە بە چی بەرێوە دەچێت موچەی کارمەندانی بەچی دابیندەکات.
14-رۆژنامە هەیە لەلایەن کونسڵخانەکانەوە دەردەچێت وەك (جام کوردی , شرق الاوسگ) .
15-کارمەندانی رۆژنامە بە مووچەیەکی کەم دامەزراون.
16-رۆژنامەکان بە زمانی ستانداردی کوردی و رێنووسی یەکگرتوویی کوردی نانوسرێتەوە بەڵکو زیاتر ناوچەیی و میزاجی کەسی زاڵە.
17-کەسانی حیزبی و سیاسی بوونەتە سەرپەرشتکاروخاوەن ئیمتیازوبەڕیوەبەری نووسین.
18-رۆژنامەی نیشتمانی و ئۆرگانی حکومەت نییە.
19-رۆژنامە, شتێکی گرنگی پێنەدراو لای خەڵك و ناچێتە هەموو ماڵێك و بە درۆودەلەسەی دەزانن.
20-رۆژنامەکان ناتوانن رای گشتی و شەقام دروستبکەن وبجولێنن.
21-رووداووهەواڵ و بابەت هەیە فەرامۆش و چاوپۆشی دەکرێت لەلایەن رۆژنامەکانەوە.
22-لاپەڕەوکاغەزی رۆژنامەکان کوالیتی باش نییە تەندروستیش نییە بۆ ماوەیەکی کەم لاپەڕەکانی بەرەونەمان و چرچ ولۆچی دەچن.
23-رۆژنامەی تایبەت بە بواری فیکری وئایدۆلۆژیا وەك رۆژنامەیەك

تەرخانكرابێت بۆ فيكرى (ماركسى , ليبڕالى , سۆشياليزم , بيرى چەپ) بوونى نييە.

24-جار هەيە رۆژنامەيەك رێگرى ليدەكرێت لە شاريك بڵاوبكرێتەوە بە هۆى بوونى هەواڵێك.

25-زۆربەى سەرنووسەروبەڕێوەبەرى نووسين وخاوەن ئيمتيازەكانى رۆژنامە يەك رۆژيش كارى رۆژنامەيان نەكردووە دەرچوويى بوارى راگەياندن نيين.

26-رۆژنامەكان بوونەتە شوێن وجێگايە تەسفيەى حيساب , جوێن وقسەى ناشرين و ئيهانەى يەكترى, ململانێى يەكترى و ململانێى حيزبى .

27-بابەتى ڕەخنەوڕەخنەكارى بوونى نييە,واتە وەڵامى ڕەخنەوبەدواداچوون بۆ ڕەخنەكان نييە.

28-هەندێ بابەت و هەواڵ هەيە رۆژنامە ناتوانێت بڵاوى بكاتەوەوبيورووژێنێ لەبەر نەبوونى ئازادى و رۆشنبيرى لاى تاك لاى كۆمەڵگە بە گشتى هەبوونى سانسۆر لاى دەسەڵات.

29-نزيكەى (30) رۆژنامە بە قەبارەى بچووك وگەورە چاپ و بڵاودەكرێتەوە.

30-رۆژنامەى (سياسى ورۆشنبيرى گشتى ئەدەبى وهونەرى و بازرگانى و ريكلام و تايبە بە ژنان) چاپ وبڵاودەكرێتەوە.

31-رۆژنامە هەيە ژمارەى لاپەڕەكانى (4) لاپەڕەيە رۆژنامەش هەيە ژمارەى لاپەڕەكانى (24) زياتر نييە.

32-رۆژنامە بە زمانى(كوردى- شێوەزارى سۆرانى , بادينى) زمانى(عەرەبى , ئينگليزى) بە پيتى (عەرەبى , ئينگليزى , لاتينى) چاپ وبڵاودەكرێتەوە.

33- رۆژنامە كورديەكان لە پارێزگاكانيترى عێڕاق بڵاوناكرێتەوەوبوونى نييە.

34-كەلتوورورۆشنبيرى بڵاوكردنەوەودابەشكردنى رۆژنامە گرنگى پێنادرێت لە ئاستێكى نزمە.

35-رۆژنامە,بە زمانى عەرەبى كە لە عێڕاق دەردەچن لە پارێزگاكانى باشورى كوردستان بڵاودەكرێتەوە وەك (الزمان , الدستور , الصباح , شرق الاوسگ , الرا ى).

36-رۆژنامە هەيە بەناوى شارێكەوەيە وەك (رۆژنامەى هەولێر).

37-ستافى رۆژنامە حيزبيەكان وەك وەزيفە سەيرى رۆژنامە دەكەن تەنيا بۆ ڕازيكردنى سەرنووسەروبەرپرس وكەسە حيزبيەكان كارى رۆژنامە نووسى دەكەن.

38-رۆژنامەى هەفتانە وەك (هاوڵاتى , ئاوێنە , باس ,وشە ,ئاژانس ,رووداو, چاودێر) چاپ و بڵاودەكرێتەوە.

39-هەندێك لە رۆژنامەكان تەوەرى تايبەت يان پاشكۆى (هونەرى

,ئەدەبی, وەرزشی) لە گەڵ ڕۆژنامەکە بڵاودەکەنەوە.
40-هەندێ ڕۆژنامە چەند ژمارەیەکی لێدەرچوو دواتر وەستاو ژمارەی تری لێدەرنەچوو.

گۆڤار:

1-گۆڤاری (هونەری و وەرزشی وکۆمەڵایەتی وسیاسی وڕۆشنبیری وپزیشکی وئاینی وکشتوکاڵی وکەلەپووری و فۆلکلۆری وسینەما وشێوەکاری و گۆڤاری گشتی وپەروەدەوفیرکردن و یاساوگۆڤاری تایبەت بە ژنان و زارۆکان) چاپ و بڵاودەکرێتەوە.
2-گۆڤاری ڕۆشنبیری (سێکسی,sex) چاپ و بڵاودەکرێتەوە بەڵام تایبەت بە (سێکس , sex) نییە.
3-گۆڤارەکان مورکێکی سیاسی وحیزبی و کەسی و ڕێکخراوی تایبەت پاڵپشتی دەکەن.
4-گۆڤاری هەفتانە و مانگانە و ساڵانە و وەرزی بوونیان هەیە.
5-گۆڤار هەیە پاش دوو سێ چوار جار لە چاپکردنی دەوەستێت بە هەر بیانووەك بێت.
6-گۆڤارەکان زۆر گرنگی بە ڕازاندنەوەوقەشەنگی و ڕەنگاوڕەنگی و ریکلام دەدەن.
7-گۆڤارەکان تەنیا لە ناوخۆیی کوردستان بڵاودەکرێتەوە.
8-ژمارەوتیراژی گۆڤارەکان سنووردار وکەمە.
9-گۆڤار هەیە تەنیا لە سنووری شارێك بڵاودەکرێتەوە.
10-گۆڤاری (زانستی و ئەکادیمی) بە شێوەیەکی کەم چاپدەکرێت.
11-زۆربەی گۆڤارەکان بە زمانی کوردیە.
12-نرخی گۆڤارەکان لای هاوڵاتیان بەرزە.
13-شوێن و جێگایی گۆڤارەکان گونجاونیەو شیاوی بواری راگەیاندن نییە وەك (خراپی باڵاخانەوبچووکی و نزیکی ژاوەوژاو دەنگە دەنگ.
14- کەلتووری بڵاوکردنەوەو دابەشکردنی گۆڤار گرنگی پێنادرێت لە ئاستێکی نزمە.
15-گۆڤار هەیە بەردەوام داوایی یارمەتی دارایی دەکات لە حیزب و کەسایەتی بۆ ئەوەی بەردەوام بێت لە دەرچوونی.
16-زیاتر لە (30) گۆڤار بە قەبارەی بچووك و گەورە چاپ و بڵاودەکرێتەوە.
17- گۆڤار بە زمانی (کوردی – شێوەزاری سۆرانی , بادینی) بە زمانی عەرەبی ,بە پیتی (عەرەبی , لاتینی) چاپ وبڵاودەکرێتەوە.
18-گۆڤار هەیە تەنیا لە یەك شار دەردەچێت و چاپ وبڵاودەکرێتەوە.
19-گۆڤار هەیە بەناوی شارێکەوەیە وەك (گۆڤاری سلێمانی).

20-گۆڤاری هەفتانە و دوو هەفتەجارو مانگانە و وەرزی چاپ وبڵاوەکرێتەوە.
21-هەندێك گۆڤار لە ساڵانی پێشو چاپ وبڵاوەکرایەوە بەڵام لە ئێستادا نەماون.